

Europska federacija nagluhih

INKLUZIVNO DRUŠTVO ...

**...OTVORENO I BEZ
BARIJERA ZA OSOBE
OŠTEĆENA SLUHA**

**HRVATSKI SAVEZ GLUHIH I NAGLUHIH
ZAGREB, 2009**

Naslov originala:

“An Inclusive Society—Being accessible to hard of hearing people”

Izdavač originala:

EFHOH—European Federation of the Hard of Hearing

(Europska federacija nagluhих)

Adresa: Post: EFHOH, c/o HRF, BOX 6650, S-113 84

Stockholm, Sweden

Prijevod s engleskog:

Andrija Žic, Tajana Biškupić

Izdavač prijevoda:

Hrvatski savez gluhih i nagluhих

Palmotićeva 4, 10 000 Zagreb

Tel: 01/4814 114, fax: 01/4835 585

E-mail: hrv.savez-gluhih@zg.t-com.hr

Za izdavača odgovara:

Andrija Halec, predsjednik HSGN-a

ISDN: 987-953-6850-23-5

Sadržaj

Biti nagluh.....	4
Tehnički uređaji.....	7
Druge mjere.....	11

BITI NAGLUH

Pojmom nagluh definiraju se sve grupe nagluhih, od teške do lakše naglušosti, pa sve do kasnije oglušjelih osoba. Suprotno od rođenih gluhih osoba, nagluhi su razvili govor, te ga koriste kao osnovno sredstvo komunikacije, uz pomoć ili bez upotrebe znakovnog kao pomoćnog jezika.

Lagana naglušost

Osobe s laganom naglušosti često mogu živjeti bez slušnog pomagala, ali zato ovise o određenim pravilima komunikacije: dobra akustika, bez pozadinskog zvuka, dobro osvjetljenje, jasan govor.

Moderno društvo zasićeno je zvukovima i bukom te se nagluhe osobe susreću s većim problemom nego su se susretale prije 100 godina. Buka prometa, pozadinska glazba u trgovačkim centrima, zujanje kućnih električnih uređaja, primjeri su buke koji nagluhoj osobi onemogućavaju razumijevanje govora.

Ova grupa nagluhih osoba ima iste potrebe za vizualnom informacijom i titlovanjem kao i nagluhe osobe s težim gubitkom sluha.

Mnoge osobe iz ove grupe imaju progresivni gubitak sluha te je početak upotrebe slušnog pomagala teška barijera za mnoge od njih. Što duže čekaju, suočavaju se sa sve više problema te je česti rezultat toga gubitak zaposlenja, nezavršeno školovanje i izolacija.

Iz tog razloga stručnjaci i organizacije gluhih i nagluhih trebaju informirati čujuće društvo o naglušosti kao i o problemima vezanima uz gubitak sluha.

Srednja do teška naglušost

Najvažniju pomoć ovoj grupi osoba oštećena sluha pružaju dobra slušna pomagala. Slušno pomagalo može biti korišteno zajedno s drugim slušnim uređajima kao što su induktivna i "stolna" petlja.

Slušni aparat uvijek je podešen prema stupnju naglušosti te bi se uz proces prilagođavanja trebalo pohađati i tečaj o tome kako koristiti i kako održavati slušno pomagalo. Ostale stvari

koje bi se trebale uzeti u obzir su mobilnost prstiju i ruku te zdravstveno stanje korisnika. Starije osobe često teško rukuju sa premalim ili previše složenim uređajima.

Uz upotrebu slušnog pomagala, osobe iz ove grupe ovise o istim pravilima komunikacije kao i osobe s lakšim gubitkom sluha, kao i o vizualnim informacijama i titlovanju.

Kasnije oglušjele osobe (postnatalno)

Kasno oglušjele osobe su one osobe koje su potpuno ili skoro potpuno izgubile sluh nakon što su već razvile govor.

Dokazano je da kohlearni implantati mogu biti dobro rješenje za neke od njih, dok drugi ovise o mikro-vezi ili drugoj slušnoj opremi koja se koristi uz slušne aparate.

U mnogim slučajevima slušna pomagala nisu dostatna te je potrebna tekstualna interpretacija ili znakovni jezik.

Tekstualna interpretacija trebala bi biti omogućena bez ikakvih troškova za same nagluhe osobe u svim potrebnim situacijama.

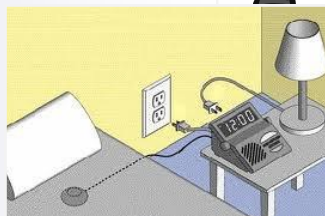
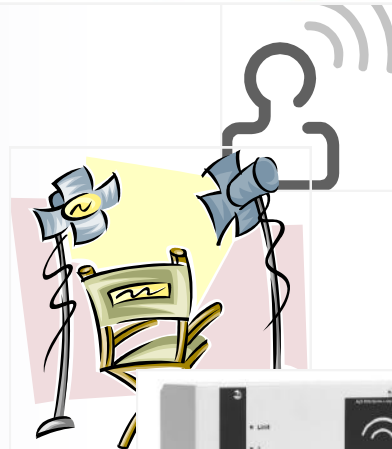
Kao npr. edukacija, sastanci, posjete službenim uredima i u drugim situacijama kada je kvalitetna komunikacija vrlo važna.

Kod kuće ili s prijateljima, upotreba znakovnog jezika kao pomoćnog sredstva može biti vrlo korisna. Upotreba znakovnog kao pomoćnog jezika ne smije se zamijeniti s jezikom gluhih. To je samo podrška govornom jeziku. Također bi trebalo biti omogućeno i besplatno održavanje tečajeva znakovnog jezika za obitelji i prijatelje.

Odrasle kasno oglušjele osobe u potpunosti su ovisne o vizualnoj informaciji i titlovanju.

Popis mjera za poboljšanje slušanja i komunikacije

- Dobro podešen slušni aparat koji odgovara nagluhoj osobi i njezinom stupnju gubitka sluha.
- Dobra akustika
- Dobro osvjetljenje
- Indukcijska petlja
- Stolna petlja
- Vizualna informacija
- Titlovanje
- Alarmi s vibrirajućim i svjetlosnim signalima
- Tečajevi za učenje očitavanja s usana i znakovnog jezika kao pomoćnog sredstva

TEHNIČKI UREĐAJI

1. Induktivna petlja

Sistem induktivne petlje pomaže korisnicima slušnih aparata jasnije čuti zvuk i to na način smanjenja ili potpunog isključenja pozadinskih zvukova. Na primjer, korisnik aparata kod kuće može uz pomoć petlje "loviti" samo zvuk televizije, muzičke linije ili

Simbol za induktivnu petlju u institucijama

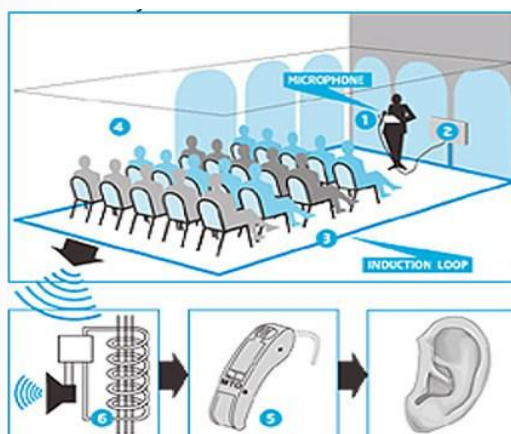
radija bez pozadinskih zvukova. Induktivna petlja također se može spojiti s mikrofonom kojeg na bučnim mjestima korisnik može usmjeravati prema govorniku i tako slušati samo govornika bez pozadinske buke. U kazalištima induktivna petlja omogućava čistiji zvuk za korisnike slušnih aparata. Induktivna petlja ne daje stereo zvuk. Ukoliko vam je to važno, trebali bi ste razmotriti upotrebu infracrvenog sistema.

Na kojem principu radi induktivna petlja

Induktivna petlja je žica ili kabel koji okružuje područje slušanja. Za rad koristi struju koja dolazi od pojačala petlje (loop amplifier). Pojačalo dobiva signal koji dolazi iz mikrofona koji je smješten ispred govornika, ili je direktno spojen na druge izvore zvuka kao što su TV ili radio. Tako nastala struja prolaskom kroz petlju proizvodi magnetno polje, koje odgovara zvuku. Korisnik aparata može sa svojim slušnim aparatom "pokupiti" to magnetno polje tj. zvuk ukoliko se nalazi na području koje okružuje petlja a prekidač na slušnom aparatu mora biti podešen na T.

Nakon toga možete na slušnom aparatu sami podesiti jačinu zvuka.

(Izvor: Engleski Kraljevski institut za gluhe – RNID).

2. Stolna petlja

Stolna petlja je mala induksijska petlja smještena na ili ispod stola koja pokriva malo područje.

Stolne petlje su vrlo važne za komunikaciju na raznim šalterima za prodaju karata, informativnim pultovima, hotelima, bankama, ljekarnama, gdje omogućuju nagluhim osobama primanje informacija bez nespornosti i uz privatnost.

3. Infra-crveni sistem

Infra-crveni sistem je alternativa induktivnom sistemu. Sastoji se od odašiljača (transmittera) i slušnog prijemnika (receiver). Zvuk dolazi do odašiljača na isti način kao i kod induktivne petlje, ili preko direktnog električnog povezivanja ili preko mikrofona. Nakon toga se prenosi nevidljivim infra-crvenim svjetlom na mjesto gdje vi sjedite.

Kako koristiti infra-crveni sistem

Da bi čuli zvuk morate koristiti infra-crveni prijemnik:

- "Stetoclip" tip prijemnika koji se nosi ispod brade je pogodan za osobe koje ne koriste slušno pomagalo. Ukoliko ste korisnik slušnog pomagala još uvijek možete koristiti ovaj tip prijemnika, ali ćete prvo morati skinuti slušno pomagalo.
- Oko vratna petlja – prijemnik koristi se zajedno sa slušnim pomagalom. Morate podesiti slušno pomagalo na opciju T. Ovaj tip prijemnika je pogodan za osobe koje imaju

viši stupanj oštećenja sluha.

- Infra-crveni prijemnici ponekad se ugrađuju u slušalice (headphones), ali provjerite prvo da li su rađene za osobe oštećena sluha.

Svi tipovi prijemnika rade na baterije, te vam na taj način daju potpunu slobodu kretanja. Infra-crveni sistemi rjeđe imaju probleme sa smetnjama ili odašiljanjem zvuka u druge prostorije. Međutim snažno sunčano svjetlo i tamni zidovi mogu reducirati kvalitetu zvuka i širinu prostora u kojem djeluju.

Nekoliko Infra-crvenih sistema mogu raditi odjednom u susjednim sobama i pogodni su za privatne sastanke. Oni osiguravaju visoko kvalitetan zvuk. Stereo verzije su također dostupne.

(Izvor: Engleski Kraljevski institut za gluhe – RNID)

4. FM odašiljač (transmitter)

Sistem prijenosnog radija sa mikrofonom, odašiljačem i prijemnikom može se koristiti bilo gdje. Pruža mogućnost osobama visokog stupnja naglušosti da čuju vodiče u muzejima, govornike na mjestima gdje nema instaliran induktivne petlje, također omogućava lakše praćenje razgovora u grupi od više ljudi na način da slušatelj usmjerava mikrofona na osobu koja trenutno govori.

5. Pojačalo govora "Hear it"

"Hear it" je vrlo korisno pomagalo starim osobama koje ne mogu koristiti slušni aparat. Vrlo je jednostavno za upotrebu te snažno pojačava zvuk nečijeg govora. Također se vrlo lako podešava, čak i u slučajevima slabe mobilnosti prstiju i ruke.

"Hear it" se može koristiti sa slušalicama ili okovratnom petljom i slušnim aparatom.

6. Alarmni sustavi

Postoje tri različita alarmna sustava za nagluhe osobe:

- Akustični (pojačani signal)
- Optički signal (bljeskajuća svjetla)
- Taktilni (vibrirajući alarm koji se nosi ili stavlja ispod jastuka)

Alarmni sustav mora biti povezan s protupožarnim alarmom i telefonom, a može biti povezan i sa zvonom na vratima. Alarmni sustavi za nagluhe osobe su važne mjere zaštite nagluhih osoba koje sprečavaju njihovo stradavanje u hotelskom požarima.

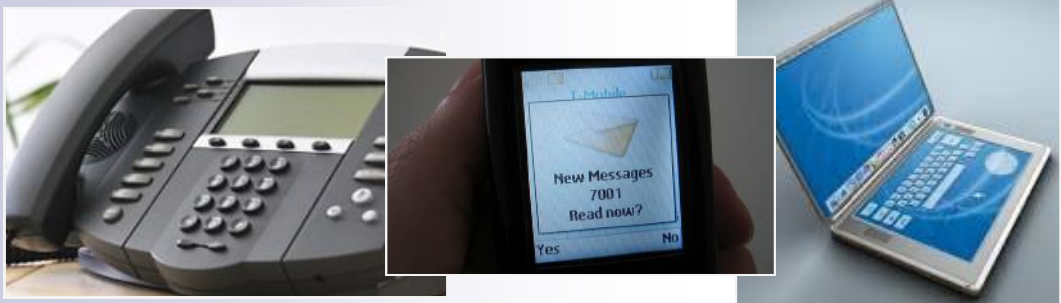
7. Telefoni

Postoje tri različite vrste telefona koje nagluhe osobe mogu koristiti:

- Tekstualni telefoni
- Mobiteli
- Osobna računala

Tekstualni telefoni u novije se vrijeme koriste u manjoj mjeri. Mladi ljudi preferiraju mobilne telefone za slanje i primanje poruka, a sve više osoba nabavlja osobna računala, te preferiraju tu vrstu komunikacije. Takva vrsta komunikacije puno je prikladnija i ne zahtijeva treću osobu za prevođenje.

Međutim ipak je potrebno djelovati na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini kako bi se uvela univerzalna tehnička rješenja koja bi osigurala da gluhe, nagluhe i osobe sa poteškoćama u govoru, mogu komunicirati uživo preko interaktivne tekstualne poruke na mobilnim telefonima, fiksnim telefonima i računalima. Interaktivna komunikacija pisanim tekstom omogućit će tim osobama da iskuse isti doživljaj direktne komunikacije koju imaju čujuće osobe preko telefona.

DRUGE MJERE

Osvjetljenje

Dobro osvjetljenje omogućuje lakše čitanje sa usana. Zato je vrlo važno da lice govornika bude osvijetljeno. Najbolja pozicija u sobi je da nagluha osoba stoji sa prozorom iza leđa, a govornik da stoji okrenut prema prozoru.

Akustika

Za opremanje soba za sastanke mogu se koristiti specijalni građevinski materijali i zavjese, koji reduciraju jeku i olakšavaju slušanje.

Vizualne informacije

Vizualno informiranje ima veliki značaj u svim prilikama kada se informacija objavljuje preko mikrofona. Informacija se također može prikazati na monitoru ili elektroničkom prikazu na informativnim pultovima.

Svi sistemi javnog transporta stvaraju buku i otežavaju slušanje. Na bučnim željezničkim i autobusnim postajama te aerodromima vrlo je

važno omogućavanje čitljivosti informacija. Informacije o kašnjenjima ili drugim promjenama koje nagluhe osobe ne uspiju razumjeti, stvara ju u njima nesigurnost te mnogim nagluhim osobama sprečavaju putovanje.

Svi vlakovi, tramvaji, autobusi i metroi trebaju imati vizualno informiranje o peronima, voznim linijama, stanicama, kašnjenjima i hitnim situacijama.

Titlovanje

Televizija je najvažniji medij za sport, zabavu, informiranje i politiku. Nagluhe osobe si ne mogu dopustiti isključenje iz tako važnih stvari. Argumenti o visokoj cijeni i nedostatku tehničkih rješenja za direktno titlovanje nisu primarni. Sistemi za titlovanje koji se danas koriste su manualni i koriste najobičniju tipkovnicu ili "velotype" ili programe za govornu identifikaciju, za prebacivanje govora u tekst.

Titlovanje se može ili direktno prikazati na ekranu ili pozvati uz pomoć teletexta.

Pristupačno društvo za nagluhe osobe

Najvažnija problematika kojom se bave organizacije nagluhих su informirati društvo o potrebama nagluhих osoba i spriječiti nastajanje novih barijera.

Pristupačnost treba biti neizostavan dio svih planova za razvitak društva.

Sva kazališta, kina, koncertne dvorane, dvorane za javna okupljanja, te javne ustanove trebale bi imati ugrađene induktivne petlje.

Svi segmenti putničkog transporta od informativnih pultova i šaltera za prodaju karata do informiranja za vrijeme putovanja moraju biti pristupačni putem vizualnih

informacija, indukcijskih i stolnih petlji.

Stanice, terminali i aerodromi trebali bi imati područja s induktivnom petljom i ekranima za informiranje.

Svi hoteli trebali bi imati pristupačne sobe s induktivnom petljom i uređajima za alarmiranje nagluhих osoba.

Svi putnički brodovi i trajekti trebali bi imati pristupačne kabine s odgovarajućim alarmnim sistemima i informacijskim ekranima u svim dijelovima broda predviđenim za putnike.

Svi televizijski programi i filmovi, a naročito informativni program u udarnim terminima trebali bi biti titlovani.